

Výtah z učebnice prof. Karla Petráčka, Učebnice spisovné arabštiny, Praha SPN 1965, 1. díl. Text byl pouze nepatrně upraven, především pokud jde o psaní velkých písmen a přepis. Velká písmena v označení gram. termínů byla nahrazena malými, např. Perf. = perf., přepis ch byl nahrazen ħ, dž za ğ, dlouhé vokály, např. kataba za kātaba. Text ještě neprošel finální korekturou a může obsahovat chyby! Verze 1.0, 20. dubna 2005, str. 149-152, 172-177.

Číslovky základní /1-10/

Číslovky 1 a 2

ʾaḥadun - jeden	ʾiḥdā - jedna /ā psáno pomocí "j"/
wāḥidun - jeden, jediný	wāḥidatun - jedna, jediná
ʾiṭnāni - dva	ʾiṭnatāni - dvě

Těchto číslovek se užívá jako přívlastku, kladou se tedy za jméno podstatné, se kterým se shodují v rodě:

- raḡulun ʾaḥadun - jeden muž
- imraʾatun ʾiḥdā - jedna žena
- miftāḡun wāḥidun - jediný klíč
- madrasatun wāḥidatun - jediná škola

Číslovka dvě /iṭnāni - "i" je pomocná samohláska, která odpadá uprostřed věty / má podstatné jméno ve dvojném čísle:

- waladāni ʾiṭnāni - dva chlapci
- ibnatāni ʾiṭnatāni - dvě dívky

Sklonění číslovek:

- ʾaḥadun, wāḥidun, wāḥidatun - pravidelné trojvýchodné,
- ʾiḥdā je nesklonné,

ʾiṭnāni, ʾiṭnatāni jsou dvojná čísla a jako takové se skloňují: iṭnajni, iṭnatajni, /2.

a 4. pád/

- raʾajtu maqālan ʾaḥadan - viděl jsem jeden článek
- ḡakarnā raḡulajni ʾiṭnajni - zmínili jsme se o dvou mužích

Místo číslovky dvě se však užívá zpravidla jen dvojná čísla.

Číslovky 3 - 10

mají zvláštnost: tvary mužské mají příponu -at - ženského rodu - zatím co tvary ženské ji nemají:

ṭalātatun - tři /muž./	ṭalātun - tři /žen./
ʿarbaʿatun - čtyři	ʿarbaʿun
ḥamsatun - pět	ḥamsun
sittatun - šest	sittun
sabʿatun - sedm	sabʿun
ṭamānijatun - osm	ṭamānin
tisʿatun - devět	tisʿun
ʿašaratun - deset	ʿašrun

Tyto číslovky jsou vlastně jména podstatná /"trojice", "čtveřice"/. S počítaným předmětem se pojí v genitivním spojení. Počítaný předmět je v množ. čísle, druhém pádě. Shoda rodu se řídí číslem jednotným.

ṭalāṭatu riḡālin - 3 muži	ṭalāṭu nisāʿin - 3 ženy
ʿarbaʿatu muʿallifina - 4 spisovatelé	
ʿarbaʿu banātin - 4 dívky	
ḥamsatu fuṣūlin - 5 kapitol	
ḥamsu madārisa - 5 škol	
ṭamānijatu ʿašhurin - 8 měsíců	
ṭamānī sajjidātin - 8 dam	

Poznámka: ženský tvar ṭamānin má genitiv také ṭamānin, akusativ ṭamānijan; v genit. spojení však -n /člen neurčitý/ odpadá a "i" se prodlužuje na "ī".

Sklonění ostatních číslovek je pravidelné:

waḡadtu ʿašarata riḡālin - našel jsem deset mužů
ʿilā ʿašri banātin - k deseti děvčatům

Poznámka: jen zřídka se užívá číslovek základních jako přívlastku /apozice/:

banūna ṭalāṭun - tři synové
banātun ʿarbaʿun - čtyři dívky

Shoda je stejná jako v přecházejících užití /3 - 10/.

ḥamsata ‘ašara	patnáct	ḥamsa ‘ašrata
sittata ‘ašara	šestnáct	sitta ‘ašrata
sab‘ata ‘ašara	sedmnáct	sab‘a ‘ašrata
ṭamānijata ‘ašara	osmnáct	ṭamānija ‘ašrata
tis‘ata ‘ašara	devatenáct	tis‘a ‘ašrata

Počítaný předmět je v akusativu jednotného čísla, v tvaru neurčitém, následuje za číslovkou. Jednotka se shoduje v rodě a předmětem tak jako u jednotek 3 - 10 /mužské tvary s příponou -at, ženské bez -at/. Desítka pak je protikladného rodu a formálně se shoduje s počítaným předmětem. Jen ‘aḥada a iṭnā se shodují formálně s předmětem:

‘aḥada ‘ašara raḡulan - 11 mužů
 ‘iḥdā ‘ašrata ‘mra‘atan - 11 žen
 iṭnā ‘ašara bajtan - 12 domů
 iṭnatā ‘ašrata madīnatan - 12 měst

Pozor ale:

ṭalāṭata ‘ašara waladan - 13 chlapců
 ṭalāṭa ‘ašrata bintan - 13 dívek
 ḥamsata ‘ašara tilmīdan - 15 žáků
 ḥamsa ‘ašrata qarjatan - 15 vesnic
 iltaqajnā sittata ‘ašara ‘askarījan - potkali jsme 16 policistů
 waḡadtu tis‘a ‘ašrata sikkatan - našel jsem 19 mincí.

Desítky

se tvoří od ženských tvarů jednotek 3 - 9 /bez přípony -at/ příponou mn. čísla -ūna.

Mají pravidelné sklonění.

‘išrūna	dvacet	sittūna	šedesát
ṭalāṭūna	třicet	sab‘ūna	sedmdesát
‘arba‘ūna	čtyřicet	ṭamānūna	osmdesát
ḥamsūna	padesát	tis‘ūna	devadesát

Předcházejí počítaný předmět, který je opět v akusativu jednotného čísla a v neurčitém tvaru. Rod se u desítek nerozlišuje.

ṭalāṭūna kitāban - 30 knih sittūna šahran - 60 měsíců

ḥamsūna sanatan - 50 let sab'ūna jawman - 70 dní

dāmatī 'l-ma'rakatu 'išrīna jawman - bitva trvala po 20 dní /ak./

zahara fī ṭalāṭīna madīnatan - objevil se ve 30 městech

Číslovky složené z jednotek a desítek

Jednotka předchází desítku a je s ní spojena spojkou wa - a.

Shoda jednotek s počítaným předmětem je jako u jednotek samotných /mužské tvary příponou -at, ženské bez/. Počítaný předmět opět v akusativě jednotného čísla v tvaru neurčitém.

Číslovky 1 a 2 se opět shodují i formálně s předmětem:

'aḥadun wa sittūna qiršan - 61 qirš

iṭnatāni wa 'išrūna sanatan - 22 let

ale

sittatun wa ḥamsūna raḡulan - 56 mužů

chamsun wa ṭalāṭūna 'mra'atan - 35 žen

Stovky

100 - mi'atun /psáno مِائَة nebo historicky /

200 - mi'atāni /dvojné číslo/

300 a je stovka počítaným předmětem, proto je jednotka v rodě ženském /formy bez -at/. Stovka je v genitivu jenotného čísla v tvaru neurčitém, určuje předcházející jednotku.

Jde zde o genitivní spojení:

ṭalāṭu mi'atin 300 /psáno také dohromady/

'arba'u mi'atin 400 /psáno také dohromady/

sab'u mi'atin 700 atd.

Počítaný předmět je za stovkami v genitivu neurčitém jednotného čísla. Tento genitiv určuje předcházející číslovku nebo spojení číslovek, které pak nemají člen neurčitý na konci spojení:

miʿatā radžulin - 200 mužů
ʿarbaʿu miʿati bintin - 400 dívek
ḥamsu miʿati sajjāratin - 500 aut
miʿatun se skloňují pravidelně.

Tisíce a výše

1000 je ʿalfun mn. č. ʿālāfun

Je počítaným předmětem ve složeninách:

ṭalāṭatu ʿālāfin - 3000
ḥamsatu ʿālāfin - 5000
ʿaḥada ʿašara ʿalfan - 11 000
ṭalāṭata ʿašara ʿalfan - 13 000
ʿišrūna ʿalfan - 20 000
miʿatu ʿalfin - 100 000
ʿalfu ʿalfin - milion /dosl. tisíc tisíců/
maljūnun, malājīnu - milion
miljār, -āt - miliarda

Počítaný předmět je v genitivu jedn. čísla v tvaru neurčitém, určuje předcházející číslovku:

ʿalfā dirhamin - 2000 dirhamů
ṭalāṭatu ʿālāfi ʿaskarījin - 3000 policistů
ʿaḥada ʿašara ʿalfa radžulin - 11000 mužů

Složené číslovky

Nejprve se kladou tisíce /příp. statisíce/, potom stovky, pak jednotky a nakonec desítky připojené pomocí spojky wa - a. Shoda s počítaným předmětem se řídí poslední číslovkou:

ṭalāṭatu ʿālāfin wa miʿatu radžulin - 3100 mužů

sab'atu 'ālāfin wa ḥamsu mi'atin wa 'arba'un wa ḥamsūna 'mra'atan - 7554 žen
Při složených číslovkách zůstávají v platnosti všechna pravidla, která platí o jednotlivých číslovkách.

Číslovky řadové (11. a výše)

muž. r.	žen. r.
ḥādija 'ašara jedenáctý	ḥādijata 'ašarata jedenáctá
tānija 'ašara dvanáctý	tānijata 'ašarata dvanáctá
tāliṭa 'ašara třináctý	tāliṭata 'ašarata třináctá
atd. dle jednotek	rāb'ata 'ašarata čtrnáctá
	atd.

Jednotky jsou zpravidla nesklonné.

Od dvaceti se používá základních číslovek (desítky 'išrūna atd.) nebo jednotky řadové ve spojení s desítkou základní. Jednotka se skloňuje pravidelně. Pro "první" je zde zvláštní tvar.

'al-ḥādī wa 'l-'išrūna - dvacátý první

'at-tānī wa 'l-arba'ūna - čtyřicátý druhý

'at-tāliṭatu wa 'l-ḥamsūna - padesátý třetí

'al-'arba'ūna - čtyřicátý (-á)

Číslovka řadová může sloužit jako jméno podstatné:

'ar-rābi'u wa 'l-'arba'ūna minhū - tj. 44. mezi nimi

nebo jako přívlastek:

'ar-raḡulu 'r-rābi'a 'ašara - 14. muž

'al-bintu 'l-ḥāmisata 'ašarata - 15. dívka

Číslovka složená z jednotky a první desítky (11.-19.) má zpravidla člen u jednotky, je-li přívlastkem k jménu určenému.

'ar-raḡulu 'r-rābi'a 'ašara - 14. muž

'al-bintu 't-tāliṭata 'ašarata - 13. dívka

Od dvaceti nahoru (21 atd.) se opět jednotka skloňuje:

'al-bajtu 'r-rābi'u wa 'l-'išrūna - 24. dům

'al-madīnātu 's-sādisatu wa 't-talāṭūna - 36. město